

Halachic Debates of Current Events

aw to Save the Lives of Many • Leiby Kletzl

BY DOVID LICHTENSTEIN s: In Search of a Solution to the Aguna Problem • Thera

Wists for One Israeli? The Gilad Shalit Deal Through the P

ropriety: Yichud with a Therapist • Drafting Yeshiva Studenterm reactions a speak of managerial state of Shalit Deal Through the ha • A Kosher Cheeseburger? The Halachic Status of Synthetic Beef • Webcams in Halacha • Bernie Madoff: Must a Charity Return Funds Donated by theme to Investors? • Hurricane Sandy: Rescuing Those Who Put Themselves in Danger • Stand Your Ground vs. Duty to Retreat: Would a Beis Din Ha

The Gilad Shalit Deal: Exchanging Many Terrorists for One Israeli

BACKGROUND

ane Sandy: Rescuing Those Who Put

On June 25, 2006, IDF soldier Gilad Shalit was captured by Hamas operatives near the Kerem Shalom crossing along Israel's border with the Hamas-controlled Gaza Strip. Shalit was held captive for over five years, until October 2011, when Israel and Hamas signed an agreement brokered by Egypt whereby **Schalit was returned to Israel in exchange for 1,027 prisoners held by Israel on charges of terrorist activities.** The released prisoners included an operative serving twenty-nine life sentences for his participation in the infamous 2002 suicide bombing in Netanya's Park Hotel on the night of the Pesach *seder*, in which thirty Israelis were killed. Another prisoner who was released took part in the September 2003 bombing of Café Hillel in Jerusalem, which killed seven Israelis and wounded fifty-seven others. Also included in the deal were two Palestinian terrorists who were responsible for the abduction of IDF soldier Nachshon Wachsman in 1994.

The deal was met with great euphoria throughout the Jewish world, which celebrated the long-awaited release of the young prisoner. At the same time, however, the transfer triggered a great deal of controversy and criticism, as many decried the release of hundreds of terrorists whose hands are stained with the blood of innocent Jewish men, women, and children.

From a halachic standpoint, the validity of the Gilad Shalit deal must be addressed on two levels:

- Does the transfer of hundreds of convicted terrorists violate the prohibition against ransoming captives for an exorbitant price, a prohibition established by the Mishna and codified in the Shulchan Aruch?
- Statistically speaking, convicted terrorists have been shown to resume their deadly operations after their release from prison, and releasing security prisoners thus poses a risk to Jewish life. Does this risk make it forbidden to free terrorists in exchange for Jewish prisoners?

QUESTIONS TO CONSIDER

Are there any limits to the mitzvah of pidyon shevuyim (redeeming captives)?

RANSOMING PRISONERS FOR AN EXORBITANT PRICE We'll begin by taking a look at some sources that discuss redeeming captives for money.

Talmud Bavli Gittin 45a

Mishna: It is forbidden to redeem captives for more than their fair worth, out of concern for the public welfare (tikkun ha'olam)...

Gemara: When the Mishna states that this halachah is designed out of concern for the public welfare, what does that mean? Is it expressing a concern for the community's **finances**, that it is unfair for the community to pay exorbitant amounts of money to redeem captives? Or is it that paying exorbitant amounts will only encourage **future kidnappings**?

מתני׳. אין פודין את השבויין יתר על כדי דמיהן, מפני תיקון העולם...

גמ׳. איבעיא להו: האי מפני תיקון העולם – משום דוחקא דצבורא הוא, או דילמא משום דלא לגרבו ולייתו טפי?

[The Gemara attempts to answer its question:] Come and learn from the following story: Levi the son of Darga redeemed his daughter for 12,000 golden dinar coins. [This story shows that an individual **may** choose to pay such a sum, and we are not concerned about encouraging future kidnappings]!

Abaye [rejects this proof, saying]: "Who said that he acted in accordance with the will of the Rabbis of his time? **Maybe he acted against halachah** in redeeming his daughter, since such payments encourage future kidnappings!"

ת״ש: דלוי בר דרגא פרקא לברתיה בתליסר אלפי דינרי זהב. אמר אביי: ומאן לימא לן דברצון חכמים עבד? דילמא שלא ברצון חכמים עבד.

SEE THIS ORIGINAL PAGE OF TALMUD ON THE NEXT PAGE

The Mishna forbids ransoming captives "for more than their value" – because of *tikkun ha'olam* – promoting public welfare. The above Gemara proposes two possible explanations for what *tikkun ha'olam* means in this context:

- The first possibility is that such redemptions impose too heavy a **financial burden** upon the Jewish community. In other words, there is a limit to the expense the community must incur for the sake of securing the release of a fellow Jew in captivity.
- The second possible explanation is that we do not wish to encourage further kidnappings. Complying with a captor's unreasonable demands to secure a prisoner's release provides incentive for further abductions, and it is perhaps for this reason that Chazal forbade paying exorbitant sums for ransom.

The practical difference between these two possibilities, the Gemara notes, is the case of a prisoner whose family **has the financial means** to pay the exorbitant ransom being demanded.

- If the family is prepared and able to bear the outrageous cost of the prisoner's release, then there is no concern of draining the community's resources and the deal would be **permissible**.
- If, however, the Mishna's prohibition was enacted to avoid providing incentive for future kidnappings, then paying an exorbitant ransom would be **forbidden**, regardless of the family's financial capabilities.

The Gemara leaves this question unresolved, noting that although there is a recorded case of a wealthy man named Levi bar Darga who ransomed his daughter for a price of 13,000 gold coins, it is uncertain whether the rabbis of his time approved of his decision.

THE ACCEPTED HALACHAH

The Rambam adopts the second explanation – that exorbitant ransoms are forbidden because they encourage **additional kidnappings**:

Rambam Hilchos Matnos Aniyim 8:12

Maimonides (1138-1204)

Captives may not be ransomed for more than their value, out of concern for the public welfare, so that enemies are not encouraged to kidnap people.

אין פודין את השבויים ביתר על דמיהן מפני תיקון העולם, שלא יהיו האויבים רודפין אחריהם לשבותם.

The Rambam's formulation is also cited in the Shulchan Aruch (Y.D. 252:4), making it the accepted halachah. Thus, it would be **forbidden** to pay an exorbitant ransom for a captive, **even** if an individual or group of individuals is able and willing to incur the cost.

QUESTIONS TO CONSIDER

• Can you think of any cases where there might be exceptions to this rule?

עין משפט נר מצוה

מה.

השולח פרק רביעי גימין

מסורת הש"ם

קלב א מיי' פ"ו מהל' זכייה ומתנה הל' כ טוש"ע אה"ע סימן ג סעיף א ב:

קלג ב מיי פ״ח מהלי עבדים הלכה ו: קלד ג מיי פ״י מהלי עבודת כוכנים הלי

ן סמג לאוין מו מע: קלה ד מיי פ״ח מהלי עבדים הלכה (ין יח סמג עשין פו טור שו״ע קד סימן רפו פעיף פה: קלו ה מיי פ״ח מהלי מתנות עיים הלי יב מתנות עיים הלי יב סמג עשין קסב טור ש״ע

ייד סיות רנג פעיף ד: קלו ו מיי שם טוש"ע שם סעיף ה: קלו ז מיי וסמג שם טוש"ע שם סעי"ד: קלו ה טוש"ע שם סעי"ד:

קם ט מיי פ״א מהלי תפילין הלי יג ממג עשין קסב עוש״ע י״ד סי רפא סעיף א וטוש״ע או״ח סי לט סעיף ז:

תורה אור השלם

1. לא ישבו בארצף פּן

יווטיאו אתף לי כי תעבר

את אלהיהם כי יהיה לף

למוקש: שמות כג לג

למוקש: שמות כג לג

א לא תסגיר עבד אל

אדניו אשר ינצל אליף

בקרבף במקום אשר

יבתר באמר שעבריף

יבתר באמר שעבריף

יבתר באמר שעבריף

תוספות רי"ד

א״ל אביי לרב יוסף מאי חזית דקנסית ליה ללוקח . למוכר שיחזיר לו מעיקרו א״ל מסתבדא היכא דאיכא איסורא התם קנסי׳ א״ר אבהו שנה לי ר׳ יוחנן לסוריא ומכרו שם יצא . כפ״ק המוכר עבדו בסוריא כמוכר בחו"ל וסוריא נקרא ארם צובה דמשק ודמשק בכלל והתני ר חייא אבד את זכותו מפני שהיה לו שלא לצאת לא קשיא כאז שדעת את זכותו וכאן שאין דעת רבו לחזור איבד זכותו: ההוא עבדא דערק מחו"ל לארץ אתא מריה אשכחיה אתא לקמיה דר׳ אמי א״ל ליכתוב ליה נימא דחירותא נאי לא מפקענא ליה מינך מדר' אחי בר' יאשיה דאמר לא תסגיר עבד אל אדוניו בעבד שברח מחו"ל הכתוב מדבר ואי קשה ליפקעיה לגמרי כר׳

בירדי ההוה אמקדש אחותו. ולפי האמת יש לחלק דלא שייך המת למימר אדם יודע כמו במקדש אחותו דהא רב קאמר דמכורה ויולאה: דלא דיגרבו ולייתו. ° והא דמניא בפ' נערה (מתובות נב.) נשבית והיו מבקשין מתנה עד עשרה בדמיה פעם ראשון

פודה שאני אשתו דהויא כגופו יותר מבתו דהכא ועל עלמו לא מיקנו שלא יתן כל אשר לו בעד נפשו ור' יהושע בן חנייא דפרקיה לההוא חינוק בממון הרבה בהניזקין (לקמן דף נח.) לפי שהיה מופלג בחכמה אי נמי בשעת חורבן הבית לא שייך דלא ליגרבו⁶:

מאי חזית דקנסינן ללוקח נקנסיה למוכר א"ל לאו עכברא גנב אלא חורא גנב א"ל אי לאו עכברא חורא מנא ליה ימסתברא היכא דאיכא איסורא התם קנסינן: ההוא עברא דערק מחוצה לארץ לארץ אזל מריה אבתריה אתא לקמיה דרבי אמי אמר ליה יינכתוב לך שטרא אדמיה וכתוב ליה גימא דחירותא ואי לא מפקנא ליה מינך מדרבי אחי ברבי יאשיה דתניא ילא ישבו בארצד פן יחטיאו אותד לי וגו' יכול בעובד כוכבים שקיבל עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים הכתוב מדבר ת"ל בלא תסגיר עבד אל אדוניו אשר ינצל אליך מעם אדוניו מאי תקנתו יעמך ישב בקרבך וגו' וקשיא ליה לר' יאשיה האי מעם אדוניו מעם ייאביו מיבעי ליה אלא אמר רבי יאשיה במוכר עבדו לחוצה לארץ הכתוב מדבר וקשיא ליה לרבי אחי ברבי יאשיה האי אשר ינצל אליך אשר ינצל מעמך מיבעי ליה אלא אמר רבי אחי בר' יאשיה "בעבר שברח מחו"ל לארץ הכתוב מדבר תניא אידך ילא תסגיר עבד אל אדוניו רבי אומר כלוקח עבד ע"מ לשחררו הכתוב מדבר היכי דמי אמר רב נחמן בר יצחק דכתב ליה הכי לכשאקחך הרי עצמך קנוי לך מעכשיו רב חסדא ערק ליה עבדא לבי כותאי שלח להו הדרוה ניהלי שלחו ליה לא תסגיר עבד אל אדוניו "(שלח להו יוכן תעשה לכל אבידת אחיך וכן תעשה לכל אבידת אחיך שלחו ליה והכתיב לא תסגיר עבר אל אדוניו) שלח להו ההוא בעבר שברה מחו"ל לארץ וכדרבי אחי ברבי יאשיה 9 ומאי שנא דשלח להו כדר' אחי בר' יאשיה משום דמשמע להו קראי אביי אירכם ליה חמרא בי כותאי שלח להו שדרוה לי שלחו ליה שלח סימנא שלח להו דחיוורא כריסיה שלחו ליה אי לאו ״דנחמני את לא הוה משדרנא ליה ניהלך אטו כולי חמרי לאו כריסייהו חיוורין נינהו: כותני' שהאין פודין את השבויין יתר על כדי דמיהן מפני תיקון העולם יואין מבריחין את השבויין מפני תיקון העולם רשב"ג אומר ימפני תקנת השבויין: גמ' איבעיא להו האי מפני תיקון העולם משום דוחקא דצבורא הוא או דילמא משום ידלא לגרבו ולייתו מפי ת"ש דלוי בר דרגא פרקא לברתיה בתליסר אלפי דיגרי זהב אמר אביי ומאן לימא לן דברצון חכמים עבד דילמא שלא ברצון חכמים עבד: ואין מבריחין את השבויין ימפני תיקון העולם רשב"ג אומר מפני תקנת שבויין: מאי בינייהו איכא בינייהו דליכא אלא חד: בנתיה דרב נחמן בחשן קדרא בידייהו קשיא ליה לרב עיליש כתיב יאדם אחד מאלף מצאתי ואשה בכל אלה לא מצאתי הא איכא בנתיה דרב נחמן גרמא להו מילתא ואשתביין ידע איהו גברא דהוה יתיב גביה הוא גברא דהוה ידע בלישנא דציפורי 9 אתא עורבא וקא קרי ליה אמר ליה מאי קאמר אמר ליה עיליש ברח עיליש ברח אמר עורבא שיקרא הוא ולא סמיכנא עליה אדהכי אתא יונה וקא קריא אמר ליה מאי קאמרה א"ל עיליש ברח עיליש ברח אמר סכנסת ישראל כיונה מתילא ש"מ מתרחיש לי ניסא אמר איזיל אחזי בנתיה דרב נחמן אי קיימן בהימנותייהו אהדרינהו אמר נשי כל מילי דאית להו סדרן להדדי בבית הכסא שמעינהו דקאמרן עדי גוברין ונהרדעי גוברין לימא להו לשבוייהו דלירחקינהו מהכא דלא ליתו אינשין ולישמעי וליפרקינן קם ערק אתא איהו וההוא גברא לדידיה איתרחיש ליה ניסא עבר במברא וההוא גברא אשכחוה וקטלוה כי הדרן ואתן אמר הוו קא בחשן קידרא בכשפים: מתני' יואין לוקחין ספרים תפילין ומזוזות מן העובדי כוכבים יותר על כדי דמיהן מפני

ורב ענן. דלא ידע בהי מנייהו אמר ברייתא דלעיל לא הוה שמיע ליה דלפשוט מינה: ואי מדשמואל. וא"מ לפשוט מדשמואל דאמר אינה מכורה כל עיקר אלמא כיון דלאו מכר הוא מעוח חוזרין: ממאי דאינה מכורה ומעוח חוזרין דילמא אינה מכורה. לענין

דפרישית לעיל ומעות מתנה: רב אמר מעות. של קידושין חוזרין דאדם יודע שחין קידושין תופסין בחחותו וגמר ונתן לשם פקדון: מאי חזית. במכירת העבד דקנסת ללוקח: קורא. קור הכותל שהעכבר נכנס לתוכו וניצול מפני רודפיו: חורה מנה ליה. הגניבה: היכא דאיכא איסורא. והנה העבד ביד הלוקח: אבחריה. להשיבו בחוקה: ה"ג מפקענה ליה מינך מדרכי אחי כרכי יאשיה: לא ישבו בארלך. בשבעה אומות כתיב: אל אדוניו. אל תוליאוהו מביניכם להשיבו לעבודת כוכבים שלו: הכי גרקינן וקשיא ליה לרבי יאשיה: במוכר עבדו לחולה לארץ. כאן הזהיר הכתוב לבית דין שאם מכרו לא יסגירנו ללוקח אלא יצא לחירות: הכי גרסינן קשיה ליה לרבי אחי ברבי יאשיה: מעמך מיבעי ליה. אשר יתפרש מעמך מן ארך ישראל להוציאו לחו"ל כמו אשר הציל אלהים מאבינו (בראשית לא): שברח מחו"ל לחרץ. דהיינו חשר ינצל חליך לחרץ: ע"מ לשחררו. והזהיר הכתוב לבית דין שיכפוהו שלה להשתעבד בו: הרי עלמך קנוי לך מעכשיו. לכשחקחך וכי זכין ליה הו"ל משוחרר למפרע. ומהכא אמרי' ביבמות (דף לג:) דרבי כרבי מאיר סבירא ליה דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם: לבי כותאי. חו"ל היא ורב חסדא נמי בבבל הוה: שלח להו כן מעשה לכל אבידם אחיך: דמשמע להו קראי. פשטיה דקרא הכי משמע להו טפי והן אינן שומעין לדברי חכמים להכי לא שלח להו כרבי: דנחמני את. כלומר מכירין אנו כך שחסיד אתה ולא תשקר: בותנר' מפני סקנס שכויין. בגמ' מפרש לה: במ' מפני דוחקה דליכורה הוא. אין לנו לדחוק הלבור ולהביאו לידי עניות בשביל אלו: או דילמא. דלא ימסרו עובדי כוכבים נפשייהו וליגרבו ולייתו טפי מפני שמוכרין אותן ביוקר. ונפקא מינה אם יש לו אב עשיר או קרוב שרולה לפדותו בדמים הרבה ולא יפילהו על הלבור: בתליסר אלפי דינרי. אלמא משום דוחקא דליבורא הוא: דליכא אלא חד. שבוי ת"ק חייש לתיקון העולם כולו שמח יקלפו על השבויים העתידים לבא ויתנום בשלשלאות ובחרילים ורבי שמעון לא חייש אלא אם כן יש שבויין אחרים עמו שמא יקנפו השבאין לייסרן ביסורין: בחשן קידרה בידייהו. מגיסות הקדרה בידיהן כשהיא רותחת והרומה סבור שמין המור שולטת בהן שלדקניות הן: אחד מאלף מלאמי. שהוא לדיק: אמר ליה. רב עיליש

גליון הש"ם

גב' ורב קנן ברייתא לא שפוע ליה. עיון עירונין עיו עייני. עיון עירונין דף יו עייני. עיון עירונין דישלח. קפה לי הא ייל לכל הא מקם לכל הא מקם לכל הא מקם לכל הא מקם למנוס אל מקם מקול לנדבר כיני: שם אתא ערך מל מי הניא מסוגיא זו בערוך בעייני דיש שיחם ערך מל מי הניא מסוגיא זו בכר בעיינים דים שיחם בייוון וככר האון בכל ועמשת בהייון ברל שמתוני ליגרבו ובהו. עיין במלחמות בהיא עיין במלחמות בהייםון: תוד"ה דלא היינות בלהלון עומשת בייוון: תוד"ה דלא דישים בבהמייו דלא היינות בלהמלחמות בלהעומום בלהייוו בלהרייםה:

מוסף רש"י

ורב ענן. דהוה מספקה ליה בהי הדרי ובהי לא הדרי, ברייתא לא שמיע שחרור לה הוה שתיעה ומהא דאמר שמואל אינה מכורה, לא הוה מלי למשמע מידי, דממאי דאינה מכורה ומעות תחכיו דלמה מעות שנתן לוקח למוכר מסנה הן ביד מוכר, ואיכא בין לרב לשתואל הך דפרישים לעיל (ערכין ל.). רב אמר מעות חוזרין. הקדושין סחכיו לו (בים מו:) דאדס יודע שחין קדושין תופסין מר ונתן לשם פקדון, ולשמואל גמר ונתן לשם מתנה (ערכין ל.). מאי חזית דקנסינן ללוקח, גכי מוכר עכדו בחוצה לארץ דאמריגן לא הדרי זביני ויולא עבד לחירות ומפסיד לוקח, נקנסיה למוכר. שיהו מעות חחרין ויוליאו מוכר עכברא גנב אלא חורא בגב. עככל הגונב ומניח בחור, אם לא היה לו חור להניח בו לא היה גונב, הלכך חורא קא גניב ליה, ה"נ אם לא היה מולא חורא מנא ליה. החור מאין לו הגניבה (שם). היכא דאיכא איסורא. דהיינו לוקח שהעבד אצלו אל אדוניו. חוככה לכ"ד יסגירוהו לבעליו להשמעכל כו (קדושין סג.). כלוקח עבד ע"מ לשחררו. ומוזהר שלא (יבתות צבי בו לא קרי ליה קרא עבד

לההוא גברא: מאי קאמר. ההוא עורבא: כיונה מחילא. כיונה נמשלה דכתיב יונתי תמתי (שיר השירים ה): סדרן להדדי. נועצות יחד בבית הכסא: עדי גוברין. אלו השבאין בעלינו הן: ונהרדעי גוברין. ישראלים אנשינו שבנהרדעא בעלינו היו. כלותר כשם שהם היו בעלינו כך אלו בעלינו אין אנו צריכין עוד להם: עדי. אלו כמו עדא אמרה זאת אומרת (פסחים דף נג:): לרחקינהו מהדא. שירחיקונו מכאן: איהו וההוא גברא. רב עיליש ואותו האיש המבין בלשון העופות: עבר מברא. מעבר המים ולא יכלו להשיגו עוד:

שטר אדמיה משום דמצי אמר ליה רביה אנא דויירנא הכא בא"י ומישתעבדת לי אי גמי מצי אמר ליה מזבינגא לך לאחריני הוא רגה בעי לממני ועיל לדה. אין פודין בר' מפני תיקון העולם. שלא ירגילו להעלוס על למיהן (בתובות ובה). חיקון העולם. פר כדי שלא ייתנו לבם לתופשם וגם מפני טורח הצבור ואין מבריתין את השבויים מפני תיקון העולם פרי

שלא ישימו האחרים בכבלי ברול אם יתפשום היום (און למחר רבי שמעון בן גמליאל אומר מפני תיקון השבויים מאו בינייהו איכא בינייהו דליכא אלא חד לרבי שמעון בן גמליאל דאמר מפני תיקון השבויים שבא שבויים אחריני דאיכא למיחש שמא ישימו אותם בכבלי ברול אבל היכא דליכא אלא חד מותר להבריחו ות"ק חייש לשבויים דעלמא לפיכך אין מבריחין וכר: אין לוקחין ספרים וכר

A POSSIBLE EXCEPTION TO THE PROHIBITION

However, some *rishonim* (medieval halachic authorities) qualify this ruling, claiming that it does not apply to cases in which the prisoner's life is in danger.

The basis for this qualification is a story told later in Talmud Bavli Gittin 58a of Rabbi Yehoshua ben Chananya, who came across an impressive and promising Jewish child who was being held captive in Rome. Rabbi Yehoshua determined that the child had the potential to become a towering Torah sage, and he pledged to ransom him for whatever price the authorities set – no matter how high. The Gemara relates that soon after making this pledge, **Rabbi Yehoshua indeed paid an exorbitant sum for the child's release**, and the child grew to become none other than Rabbi Yishmael ben Elisha, the famous Kohen Gadol and sage.

Tosfos raises the question: How can we reconcile Rabbi Yehoshua's pledge with the Mishna's prohibition against ransoming captives for exorbitant sums?

Tosfos in Talmud Bavli Gittin 58a

The Baalei Tosfos (~1200)

[Why was this permissible? Tosfos gives two possible answers:] [1] When the life of a captive is in danger, one is allowed to pay even an exorbitant sum to redeem them... [2] Alternatively, because Rabbi Yehoshua saw that this boy was an exceptional talmid chacham, the regular rules of redeeming captives did not apply...

כל ממון שפוסקין עליו – כי איכא סכנת נפשות פודין שבויין יותר על כדי דמיהן כדאמרינן בפרק השולח גבי מוכר עצמו ואת בניו לעובדי כוכבים כל שכן הכא דאיכא קטלא אי נמי משום דמופלג בחכמה היה...

SEE THIS TOSFOS IN THE ORIGINAL PAGE OF TALMUD ON THE NEXT PAGE

Tosfos draws a comparison to the Gemara's discussion earlier in Gittin (44a) concerning one who sold himself as a slave to gentiles, whom a community must ransom if his life is danger, even if he repeated the offense several times. Tosfos claim that the restriction on paying exorbitant sums similarly does not apply in situations of life-threatening captivity.

QUESTIONS TO CONSIDER

• What are the implications of Tosfos's answer for a captive like Gilad Shalit, who is being held captive by Hamas?

REJECTION OF TOSFOS'S RULING In light of this approach by Tosfos, it would appear that an Israeli prisoner **may** be ransomed from terrorists at any price, because his life is in danger.

However, **not** all **halachic authorities accept the distinction made by Tosfos between life-threatening situations and other cases**. The Baalei Tosfos themselves offer an alternate answer, suggesting that Rabbi Yehoshua was prepared to pay an exorbitant price for the child's release because of his extraordinary scholarly potential. According to this answer, it seems, the prohibition of paying exorbitant ransoms may apply **even** in life-threatening situations of captivity and **an exception is made only for scholars.** Indeed, the *Pischei Teshuva* cites several responsa from later halachic authorities who do not allow the redemption of prisoners even in life-threatening situations.

Among the sources he cites is a responsum of the *Kenesses Yechezkel* (Rav Yechezkel Katzenellenbogen, 1668–1749), who notes that Tosfos's distinction between life-threatening situations and others presumes that paying exorbitant sums is forbidden **because of the financial strain** it imposes upon the community. From this perspective, it stands to reason that when a captive's life is in danger, the community is required to do whatever it takes to rescue him. **But if we assume that the Sages forbade paying such sums in order to avoid incentivizing future abductions, then one may not redeem captives even if the prisoner's life is in danger, as rescuing his life does not warrant jeopardizing the lives of others in the community by encouraging further kidnappings.** Hence, the Kenesses Yechezkel writes, the approach of Tosfos must be based on the reason of concern for the community's funds. Since the normative halachah cited in Shulchan Aruch explicitly favors the approach of concern for encouraging kidnappings, we must conclude that **Tosfos's view is not accepted as normative halachah.**

Accordingly to this approach, the public would not be allowed to pay exorbitant sums to release Jewish prisoners, despite the fact that the prisoners' lives are in grave danger.

קצוצי תפילין נמצאו בראשי הרוגי ביתר רבי

ינאי ברבי ישמעאל אמר שלש קופות של

ארבעים ארבעים סאה או במתניתא תנא

ארבעים קופות של שלש שלש סאין ולא

פליגי הא דרישא הא דדרעא אמר רבי אסי

עין משפמ נר מצוה

הניזקין פרק חמישי גימין נח.

מסורת הש"ם

פה א ב מיי פייד מהלי טוען הלכה ב ועי׳ במ"מ סמג עשין נה טוש"ע חו"מ סימן כלו מעיף ד וסי׳ קנא סעי׳ ג:

הגהות הב"ח (א) תום' ד"ה אבל וכו' אתריות מיירי הק"ד:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' במתניתה תנה ארבעים קופות של שלש שלש סאין ולא פליגי. ר"ל כ׳ ינאי דאמר ג׳ הופום של מ' סאה ומתניתא דתנא ארבעים קופות של ג' סאם אמר ר"י דאמר רק מ' סמה דרבב"ח מיירי בדרעה ואינהו בדרישא וכ"כ מהלמ"ש:

> לעזי רש"י איגדרי"ן [יויגדרי"ץ].

תוספות רי"ד

אמר רב ל"ש אלא דא״ל לך חזק וקני אבל בשטר קנה ושמואל אמר אף בשטר לא קנה עד הלכה כשמואל בדיני ועוד דאמרינן בחזקת הכתים אמר רב הונא אמר לי רב נחמן כולן שהביאו ראיה ראייתן ראיה ומעמידיו שדה בידם גזלן שהביא ואין מעמידין שדה כידו מאי קמ"ל תנינא לקח מסיקריקון וחזר ולקח מב״ה מקחו בטל לאפוקי מדרב דאמר רב ל"ש אלא דאמר ליה לך חזק וקני אבל בשטר קנה קא משמע לז כדשמואל דאמר שמואל אף בשטר לא

בל ממון שפוסקין עליו. כי איכא סכנת נפשות פודין שבויין יותר על כדי דמיהן כדאמרינן בפרק השולח (לעיל דף מד.) גבי מוכר עלמו ואת בניו לעובדי כוכבים כ״ש הכא דאיכא קטלא אי נמי משום דמופלג בחכמה היהח): אבל בשמר קנה. אאשה נמי קאי כדמוכח

בסמוך והא דאמר בפרק מי שהיה נשוי (כתובות דף נה.) כתב לרתשון ולח חתמה לו ולשני וחתמה לו איבדה כתובתה משמע דבחד לוקח יכולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי התם כשחחמה על שטר של בעלה והכא כשכתבה שטר בפני עלמה ועוד דחתמה דהתם שנתרלית במכירת הבעל או שמחלה לו השעבוד אבל הכא כשכתבה ששטר מכירה שהיא מוכרת לו ולמאי דמפרש ה״ר אליעזר משמ"ח דרב ושמוחל פליגי הכח באחריות טעות סופר הוא דשמואל לטעמיה דאמר בפ"ק דב"מ (דף יד.) דאחריות לאו טעות סופר הוא בשטרי מקח וממכר ורב סבר אחריות ט"ס הוא ובסתם שטר ככתבה לו אחריות דמי וההיא דכתובות כשפירשה דלא הבלה אחריות (4) מידי:

ארבעה קבין מוח נמצאו על אבן אחת עולא אמר תשעת קבין אמר רב כהנא ואיתימא שילא בר מרי מאי קראה יבת בבל השדודה אשרי שישלם לך וגו' אשרי שיאחז ונפץ את עולליך אל הסלע: 2בני ציון היקרים המסולאים בפז מאי מסולאים בפז אילימא דהוו מחפי בפיזא והאמרי דבי רבי שילא ⁴תרתי מתקלי איסתירי פיזא נחות בעלמא חדא ברומי וחדא בכולי עלמא אלא שהיו מגנין את הפז ביופיין מעיקרא חשיבי דרומאי הוו נקטי כליונא דגושפנקא ומשמשי ערסייהו מכאן ואילך מייתו בני ישראל ואסרי בכרעי דפורייהו ומשמשי אמר ליה חד לחבריה הא היכא כתיבא אמר ליה יגם כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב בספר התורה הזאת אמר כמה מרחיקנא מדוכתא פלן אמר ליה אינגד פוסתא ופלגא אמר ליה אי מטאי לגביה לא איצטריכי לך סאמר רב יהודה אמר שמואל משום סרבן שמעון בן גמליאל

מאי דכתים יעיני עוללה לנפשי מכל בנות עירי ארבע מאות בתי כנסיות היו בכרך ביתר ובכל אחת ואחת היו בה ארבע מאות מלמדי תינוקות וכל אחד ואחד היו לפניו ארבע מאות תינוקות של בית רבן וכשהיה אויב נכנס לשם היו דוקרין אותן בחומריהן וכשגבר אויב ולכדום כרכום בספריהם והציתום באש: ת"ר סמעשה ברבי יהושע בן חגניה שהלך לכרך גדול שברומי אמרו לו תינוק אחד יש בבית האסורים יפה עינים ומוב רואי וקווצותיו סדורות לו תלתלים הלך ועמד על פתח בית האסורים אמר ימי נתן למשיםה יעקב וישראל לבווזים ענה אותו תינוק ואמר הלא ה' זו חטאנו לו ולא אבו בדרכיו הלוך ולא שמעו בתורתו אמר מובטחני בו שמורה הוראה בישראל העבודה שאיני זו מכאן עד שאפדנו בכל ממון **שפוסקין עליו** אמרו לא זו משם עד שפראו בממון הרבה ולא היו ימים מועמין עד שהורה הוראה בישראל ומגו רבי ישמעאל בן אלישע אמר רב יהודה אמר רב מעשה בבגו ובבתו של ר' ישמעאל בן אלישע שנשבו לשני אדונים לימים נזדווגו שניהם במקום אחד זה אומר יש לי עבד שאין כיופיו בכל העולם וזה אומר יש לי שפחה שאין בכל העולם כולו כיופיה אמרו בוא ונשיאם זה לזה ונחלק בוולדות הכניסום לחדר זה ישב בקרן זוית זה וזו ישבה בקרן זוית זה זה אומר אני כהן בן כהנים גדולים אשא שפחה וזאת אומרת אני כהנת בת כהנים גדולים אנשא לעבד ובכו כל הלילה כיון שעלה עמוד השחר הכירו זה את זה ונפלו זה על זה וגעו בבכיה עד שיצאה נשמתן ועליהן קונן ירמיה יעל אלה אני בוכיה עיני עיני יורדה מים אמר ריש לקיש מעשה באשה אחת וצפנת בת פניאל שמה צפנת שהכל צופין ביופיה בת פניאל בתו של כהן גדול ששימש לפני ולפנים שנתעלל בה שבאי כל הלילה למחר הלבישה שבעה חלוקים והוציאה למוכרה בא אדם אחד שהיה מכוער ביותר אמר לו הראני את יופיה אמר לו ריקא אם אתה רוצה ליקח קח שאין כיופיה בכל העולם כולו אמר לו אף על פי כן הפשימה ששה חלוקים ושביעי קרעתה ונתפלשה כאפר אמרה לפניו רבונו של עולם אם עלינו לא חסת על קדושת שמך הגבור למה לא תחום ועליה קוגן ירמיה יבת עמי חגרי שק והתפלשי באפר אבל יחיד עשי לך מספד תמרורים כי פתאום יבא השודד עלינו עליך לא נאמר אלא עלינו כביכול עלי ועליך בא שודד אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב יועשקו גבר וביתו ואיש ונחלתו מעשה באדם אחד שנתן עיניו באשת רבו ושוליא דנגרי הוה פעם אחת הוצרך 🌣 (רבו) ללות אמר לו שגר

קלולי תפילין. דפוס תפילין חוץ מן הרלועה קרוי קלילה כדאמרי במסכת סוכה (דף כו:) אוחו ברצועה ואינו אוחו בקצינה: דדרעא. מ' סאה ודרישא שהם גדולים ד' בתים בכל קלילה הוו ג' זימני מ' סאה. וא"ת ד' לא היא שבית אחד של זרוע גדול מאחד מבתי הראש

> לפי שכאן כל ארבע פרשיות בבית אחד ובשל ראש פרשה אחת בבית אחד ומ"מ דפוס של ראש מתוך שלריך לחלק הבתים ולהיות ריוח ביניהן וקבועין על מושב אחד הולרך המושב להיות רחב והוי על אחד שלשה שבורוע: ארבעה קבין. בחורבן בית ראשון: איססרי. סלעים: שהיו מגנין את הפו ביופיין. והיינו מסולאים לשון סולו לרוכב (תהלים מח) לא תסולה בכתם אופירי משובחין היו ביופיין מן הפו: כליוני דגושפנקי. לורות נחות שבחותמיהן כדי שתחעברנה כנגדן: כמה מרחיקנא מההוא דוכחא. שלא הגעתי ללמוד אותו פסוק: אינגד. מעט: פוסהא ופלגא. דף וחלי: על ככוד שמך הנכור. והיכן גכורתך: עלי ועליך. ששמי נתחלל בכך: שוליה דנגרי הוה. לא היה רבו לתורה אלא רבו לאומנות של נגרים: שוליא. אינדרי"ן: **הולרך ללווס.** הרב: קידם. השכים: שתי פתילות בנר אחד. אשת איש: לא שנו. דמקחו בטל: אלא דאמרו ליה. בעלים לוה שלקח מסיקריקון: לך חוק וקני. בחוקה דכיון דדיבורא בעלמא הוא איכא למימר השני נוח לי: אבל. אי כתב ליה שטרא בשמיה: קני. דכולי האי לא הוה ליה למיעבד אי לאו דובנה ליה מכר גמור ומדעת: אחריות. דאי טרפו לה מיניה לגבייה דמי ארעא:

א) [ער' תוק' ע"ז יא: ד"ה מתקל), כ) ב"ק פג. ע"ש [סוטה מט: ע"ש]. ג) [עי מוס׳ ע"ו לב. ד"ה אבלו. ד) [מוספתה הוריות פ"ב]. כ) פ"ח ל"ג, ו) [ב"ב מו: מח.], ז) איוב כח, ש) [ועי תוספות לעיל מה. ד"ה דלא וכו"], ע) בשטר מכירמ הבעל שהיה מוכרת כל"ל.

תורה אור השלם ו. בַּת כָּבֶל הַשְּׁדוּרָה אַשְרֵי שִׁישַׁלֶּם לָךְ אֶת גמולך שגמלת לנו: אשרי שיאתו ונפץ את עלְלֵיךְ אֶל הַסְּלֵע:

תהלים קלז ח-ט בְּנֵי צִיוֹן הַיְּקְרִים הַמְּסֶלְּאִים בָּפְּז אֵיכָה נָחְשְׁבוּ לְנָבְלֵי חֶרֶשׁ מעשה ידי יוצר:

3. גם כָּל חֶלִי וְכָל מִכָּה אַשֶּׁר לֹא כָתוֹב בְּסְפֵּר התורה הואת יעלם יי :עֶלֶיךְ עַר הִשְּׁמְּדָרְ

דברים כח סא 4. עיני עוללה לנפשי מִבּל בְּנוֹת עִירִי:

5. מִי נָתַן לִמְשִׁסְּה יַעֵקֹב וישראל לבוזים הלוא יי זו חטאנו לו ולא אבו בִדְרֶבֶיו הָלוֹךְ וְלֹא שָׁמִעוּ בתורתו: ישעיהו מב כד 6. על אַלָּה אָנִי בּוֹכְיָה עיני עיני ירדה מים כי רחק ממני מנחם משיב נָפְשִׁי הָיוּ בָנִי שׁוֹמֵמִים כִּי גבר אויב: איכה א טז 7. בת עמי חגרי שק והתפלשי באפר אבל יחיד עשי לך מספד תמרורים כי פתאם יבא השדד עלינו:

8. וחמדו שדות וגולו ובתים ונשאו ועשקו גבר וביתו ואיש ונחלתו:

מוסף רש"י

מאי דכתיב עיני עוללה לנפשי. מאי דכתיב לא גרס, אלא ר"ש קרא מקרא זה על עלמו ואמר שעליו לעולל את עיניו בבכי יותר מן הכל (סוטה ווט:) כלומר כך אמר ר"ש קורא אני על לעולל עיני בבכי ודמעה מכל משפחות העיר (ב־ק פג) עוללה, מנוולת את עיני. לנפשי, על נפשי מפני קירומיי (סוטה שם). לא הכית מקחו נטל, אלא דאמר לו. נפני עלים, לך חזק וקני. ומעות לא היבל בפני עדים דנימא זביניה זביני, וגם שער לא אבל אם כתב לו שטר ודאי לקני ליה (רשב״ם ב״ב מו:). אף בשטר נמי לא קנה. דמאימה סיקריקון כתב לו

אשתך אצלי ואלונה שיגר אשתו אצלו שהה עמה שלשה ימים קדם ובא אצלו אמר לו אשתי ששיגרתי לך

היכן היא אמר לו אני פטרתיה לאלתר ושמעתי שהתינוקות נתעללו בה בדרך אמר לו מה אעשה אמר לו

אם אתה שומע לעצתי גרשה אמר לו כתובתה מרובה אמר לו אני אלווך ותן לה כתובתה עמד זה וגרשה

הלך הוא ונשאה כיון שהגיע זמנו ולא היה לו לפורעו אמר לו כא ועשה עמי בחובך והיו הם יושבים ואוכלים ושותין והוא היה עומד ומשקה עליהן והיו דמעות נושרות מעיניו ונופלות בכוסיהן ועל אותה שעה נאוכלים ושותין והוא היה עומד ומשקה עליהן בנר אחד: לקח מן הסיקריקון וכו': מאמר רב לא שנו נתחתם גזר דין ואמרי לה על שתי פתילות בנר אחד: אלא דאמר לו לך חזק וקני אבל בשמר קנה ושמואל אמר יאף בשמר נמי לא קנה עד שיכתוב לו אחריות THE DANGER OF FREEING CONVICTED TERRORISTS

All of the above sources discuss cases of redeeming captives in exchange for **money**; redeeming them in exchange for **imprisoned terrorists** introduces a whole new set of issues. In light of the statistical evidence that convicted terrorists tend to resume their nefarious activities after their release, one needs to wonder if such a dangerous exchange can be performed according to **any** of the above authorities.

A similar conundrum is discussed in Sanhedrin, and the Gemara's ruling there can shed light on our discussion:

Talmud Bavli Sanhedrin 74a

What is the source that [one must give up his life] rather than commit murder? It is pure logic, as can be seen in the following story:

A man once came to Rabbah with a predicament: "My landlord recently came to me and demanded, 'Kill so-and-so, or else I'll kill you!' [Should I kill the person, or should I let myself be killed?]"

[Rabbah responded:] "Let him kill you, rather than commit murder yourself. Who says that your blood is any redder than his? Maybe his blood is redder than yours!"

רוצח גופיה מנא לן? – סברא הוא. דההוא דאתא לקמיה דרבה, ואמר ליה: אמר לי מרי דוראי זיל קטליה לפלניא, ואי לא – קטלינא לך. – אמר ליה: לקטלוך ולא תיקטול. מי יימר דדמא דידך סומק טפי דילמא דמא דהוא גברא סומק טפי.

SEE THIS ORIGINAL PAGE OF TALMUD ON THE NEXT PAGE

QUESTIONS TO CONSIDER

What are the implications of this Gemara for the question at hand? Does it make halachic sense to endorse the release of dangerous terrorists to save a single Jewish prisoner?

It seems clear that the mitzvah of redeeming captives applies only to paying money or making efforts on behalf of the captive's release. Nowhere do we find an obligation upon the community to endanger itself for the sake of releasing a Jewish captive. The rationale of "Mai Chazis" ("Who says your blood is redder than his?") – which forbids killing someone else to save one's own life – presumably applies here, as well. **The captive's blood should not be regarded as "redder" than anyone else's**, and thus it seems to be improper to free a Jewish prisoner at the expense of public safety.

CONCLUSION

There are two factors that must be addressed when considering the exchange of one thousand terrorists for a single Jewish captive:

- "Paying" one thousand terrorists for one captive would seem to be an exorbitant sum, with the potential to encourage terrorists to perform future kidnappings, and hence is likely forbidden even when the prisoner is in a life-threatening captivity.
- The mitzvah of pidyon shevuyim (redeeming captives) does not require a community to endanger itself for the sake of securing a prisoner's release.

It goes without saying that this analysis is presented only as a theoretical basis for discussion, and not for the purpose of issuing a practical halachic ruling, a responsibility that lies with the halachic authorities of our generation. There are many other factors and considerations that must be taken into account when deciding such issues of life and death, such as the psychological effect such a captivity has on other soldiers as they go out to battle, and this discussion is in no way intended as a comprehensive study of this very complex and painful question that the Jewish State has unfortunately been forced to confront time and time again.

We hope and pray for the protection of our soldiers and of each and every member of Klal Yisroel, and for the quick and immediate release of all our imprisoned brethren, speedily in our days.

DISCLAIMER:

The views and opinions presented in this sourcesheet should not be taken as *halachah l'maaseh*. Before applying these halachos to real-life situations, one must consult with a competent halachic authority.

רב פפא אמר. הא דקתני אחותו יש לה קנס במפותה קאמר דבת קנסא נמי היא ולהצילה לא ניתן דהא אינה מקפדת: אביי אמר. לעולם

באנוסה וכגון דיכול המציל להציל באחד מאבריו של זה שלא ניתן להורגו מעמה ור' יונמן בן שאול היא: ויכול. הנרדף או הרואהו להציל

באחד מאבריו ולא הציל אלא בנסטו נהרג עליו: במלום שבמיחם. שהוא מתכוון להרוג את חבירו והכה את האשה הכתוב מדבר: דכסיב

ואם אפון יהיה. ואי לא מתכוין להרוג דשוגג הוא אמאי מקטיל אלא לאו ש"מ במתכוין וסחם רוצח ניתן להצילו בנפשו כדאמרינן לעיל (ענ.) וזה

עין משפט נר מצוה בה א מיי׳ פ״א מהלי רוצה

ער. בן סורר ומורה פרק שמיני סנהדרין

מסורת הש"ם

הלכה יג סמג לארון קסא טוש"ע ח"מ סי' תכה סעיף א: גר ב מיי' פ"ח מהלי חובל ומזיק הלכה יב קמג עשין ע טוש"ע ח"מ סימן ב ומיי שם פלי יגו: ד [מיי׳ שם הלי יד]: בז הוז חמיי פ״ה מהלי יסודי התורה הלכה א ז

סי קנו סעיף ח:

ג סמג עשין ה טוש"ע י"ד

מוסף רש"י ויכול להצילו. ויכול הנרדף להציל עלמו, באחד מאבריו. של כודף כגון לקטע רגלו, ולא הציל. אלא הרגו (דעיד נו.) במצות שבמיתה הכתונ שהיה מתכרין להרוג את חבירו (דקחן עם דכתיב ואם אסוז יהיה. שמתה החשה, ונחת נפש תחת נפש. ואע״פ שלו נמכוין אלא ואשמעינן נמכוין להרוג אם זה והרג את זה חייו (כתובות לג. וכעי"ז לקמ עמ.). מתחייב בנפשו הרא, ברדיפה זו ואפילו אי הורגו, דמנן ואלו נימנ להציל בנפשו הרודף אחו מבירו להרגו, תשלומין וחיוב מיתה באי כממד עונשין מן הדין. מדי ק"ו, דיני ממונות ומלוו עשה והלכות עבודה ופסול אבל לא אוהרות ועונשי (חגיגה יא:). בפרהסיא יש חילול השם, שיולא לחוי ולמידין ממנו לחלל בקדושו כשם (ע"ו כו:). באמר בכל מאדך. יחמו החביב שבהן וכל שכן שחינ **סכיכ** (יומא פב. פסחים כה.). לכך נאמו בכל מאדך. מן החכיו עליך (ברכות סא:) לפ שלפעמים שוה חביי ופעמים שוה חביב, לכן הוצרכו שניהן לומר אהו את בוראך יותר מן החביי כאשר יקום. נגערי המאורסה לתיב (יומא פב.) וכי מה למדנו מרוצח כאו למטור את כאונם דקאמר ליה קרא אין לנערו חטא מות כי כאשר יקוו איש, דמשמע כי היכי דהתו אונם פטור הכי נמי פטורי לעיל עג.) **שְהוּח כמשפו** הרולת כן משפט הדבר הזו ויומא פב.) והלה פירש כו אונם פטור כדכתיב ולנערו לה מעשה דכר (פטחי כה:). הרי זה בא ללמי ונמצא למד. חלה משמי ונמצא שנכחב כאן ללמו הימנה, כלומר נמלא א איתקוש ותרוייהו ילכ חאמר כרולח כנערה שניה שויו. כמו וישעיה כד) והי כעם ככהן, ולא נאמר והי **העם ככהן** ופסחים כה:

מה נערה המאורסה

שלא יהא ממונו חביב עליו. דמדניתן להצילו בנפשו כל בממונו: דניתן עונשין מן הדין. לא דמי לעונשין מן הדין דאפליגו בה אביי ורבא לקמן בפ׳ הנשרפין (ד' עו.) (ב) כדפרישית בפרק ד' מיתות (ד' נג: ד"ה השמא) והא דאילטריכא לעיל חד למעוטי עבודת כוכבים היינו נמי למאן דאמר עונשין ומ״ד אין עונשין הוה משני חד למעוטי בהמה דדמי לעריות ואידך איידי דכחיב נער כתיב נמי נערה:

רב פפא אמר במפותה ודברי הכל אביי אמר ביכול להציל באחד מאבריו ורבי יונתן בן שאול היא דתניא יירכי יונתן בן שאול אומר ירודף שהיה רודף אחר חבירו להורגו ויכול להצילו באחד מאבריו ולא הציל נהרג עליו מאי מעמא דרבי יונתן בן שאול דכתיב יוכי ינצו אנשים (יחדו) וגו' ייוא"ר אלעזר יבמצות שבמיתה הכתוב מדבר דכתיב יואם אסון יהיה ונתתה נפש תחת נפש ואפ"ה אמר רחמנא ולא יהיה אסון ענוש יענש אי אמרת בשלמא יכול להציל באחד מאבריו לא ניתן להצילו בנפשו היינו דמשכחת לה דיענש כגון שיכול להציל באחד מאבריו

אלא אי אמרת יכול להציל באחד מאבריו נמי ניתו להצילו בנפשו היכי משכחת לה דיענש דילמא שאני הכא דמיתה לזה ותשלומין לזה (4) לא שנא "דאמר רכא רודף שהיה ירודף אחר חבירו ושיבר את הכלים בין של נרדף ובין של כל אדם פטור מאי טעמא מתחייב בנפשו הוא יונרדף ששיבר את הכלים של רודף פטור של כל אדם חייב של רודף פטור שלא יהא ממונו חביב עליו מגופו של כל אדם חייב שמציל עצמו בממון חבירו יורודף שהיה רודף אחר רודף להצילו ושיבר את הכלים בין של רודף בין של גדדף בין של כל אדם פטור ולא מן הדין שאם אי אתה אומר כן נמצא אין לך כל אדם שמציל את חבירו מיד הרודף: אבל הרודף אחר בהמה: תניא רשב"י אומר העובד עבודת כוכבים ניתן להצילו בנפשו מק"ו ומה פגם הדיום ניתן להצילו בנפשו פגם גבוה לא כל שכן יוכי עונשין מן הדין קא סבר עונשין מן הדין תניא רכי אלעזר ברבי שמעון אומר המחלל את השבת ניתן להצילו בנפשו סבר לה כאבוה דאמר עונשין מן הדין ואתיא שבת יבחילול יחילול מעבודת כוכבים א"ר יוחנן משום ר"ש בן יהוצדק נימנו וגמרו בעליית בית נתזה בלוד הכל עבירות שבתורה אם אומרין לאדם עבור ואל תהרג °יעבור ואל יהרג חוץ מעבודת כוכבים וגילוי עריות ושפיכות דמים ועבודת כוכבים לא והא תניא יא"ר ישמעאל מנין שאם אמרו לו לאדם עבוד עבודת כוכבים ואל תהרג מנין שיעבוד ואל יהרג ת"ל יוחי בהם "ולא שימות בהם יכול אפילו בפרהסיא תלמוד לומר יולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי אינהו דאמור כר"א יידתניא ר"א אומר יואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך אם נאמר בכל נפשך למה נאמר בכל מאדך ואם נאמר בכל מאדך למה נאמר בכל נפשך אם יש לך אדם שגופו חביב עליו מממונו לכך נאמר בכל נפשך ואם יש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו לכך נאמר בכל מאדך גילוי ערות ושפיכות דמים כדרבי דתניא שרבי אומר יכי כאשר יקום איש על רעהו ורצחו נפש כן הדבר הזה וכי מה למדנו מרוצח מעתה הרי זה בא ללמד ונמצא למד מקיש רוצח לנערה המאורסה מה נערה המאורסה ניתן להצילו בנפשו אף רוצח ניתן להצילו בנפשו ומקיש נערה המאורסה לרוצח מה רוצח יהרג ואל יעבור אף נערה המאורסה תהרג ואל תעבור רוצח גופיה מנא לן סברא הוא דההוא דאתא לקמיה "דרבה ואמר ליה אמר לי מרי דוראי זיל קטליה לפלניא ואי לא קטלינא לך אמר ליה לקטלוך ולא תיקטול מי יימר דדמא דידך סומק טפי דילמא דמא דהוא גברא סומק מפי כי אתא רב דימי א"ר יוחנן לא שנו אלא שלא בשעת גזרת המלכות י אבל בשעת גזרת המלכות 9 אפי' מצוה קלה יהרג ואל יעבור כי אתא רבין א"ר יוחנן אפי' שלא בשעת גזרת מלכות 🤊 לא אמרו אלא בצינעא 'אבל בפרהסיא אפי' מצוה קלה יהרג ואל יעבור מאי מצוה קלה אמר רבא בר רב יצחק יאמר רב אפילו

מיתה ענוש יענש דמי ולדות: אי אמרם בשלמא וכו'. כגון שיכול הרואה להציל באחד מאבריו דהוא לא ניתן להורגו הלכך אין כאן מיתה ויענש: הלה הי המרת וכו'. המחי יענש הה רודף הוא וניתן להליל בנפשו: דילמא שאני הכא. להכי משלם ואע"ג לודאיכא לד מיתה משום דמיתה לזה ותשלומין לוה המיתה והתשלומין אינן באין לו ע"י אדם אחד שהמיתה באה עליו בשביל חבירו שהיה מריב עמו והתשלומין דבעל האשה הן דאיניש דעלמה הוה הלכך לה מיפטר מתשלומין דהאי משום חיוב מיתה דמיחייב אאידך: לא שנא. אם היה כאן חיוב מיתה אין חילוק להתחייב תשלומין בין שהמיתה באה עליו בשביל בעל התשלומין בין שבאה עליו בשביל אחר פטור: מחחייב בנפשו הוא. ברדיפה זו שהרי ניתן להליל בנפשו ואע"ג דכלים הללו של שאר כל אדם הן דמיתה לזה ותשלומין לזה פטור: ורודף שהיה רודף. אחר חבירו להורגו חה כודף אתכיו להצילו ושיבר את הכלים וכוי: סבר לה כאבוה. בעבודת כוכבים דעונשים מן הדין והדר יליף שבת בחלול חלול מעבודת כוכבים מחלליה מות יומת (שמות לא) ומזרעך לא תחן להעביר לחולך ולא חחלל (ויקרא ימ): נסוה. שם האיש: יעכור ואל יהרג. וחי בהסיש ולא שימות בהס: חוץ מעבודת כוכבים וכו'. לקמן יליף לה: בפרהסיא. לקמן (ע"ב) מפרש כמה פרהקיה: לא פחללו. בפרהקיה חיכה חלול השם ולריך לקדש את השם וזהו ונקדשתי שמוסר נפשו על אהבת יולרו: ואהבם אם כ' אלהיך. משמע שלא תמירנו בעבודת כוכבים: לכך נאמר וכו'. כלומר תהא אהבתו חביבה לך יותר מכל החביב לך: מה רולח יהרג ואל יעבור. ואם אמר לו הוי רולת והרוג את הנפש ואם לאו הריני הורגו

יהרג ואל יעבור: מברא הוא. שלא

תדחה נפש חבירו דאיכא תרתי אבוד

נשמה ועבירה מפני נפשו דליכא אלא

חדא אבוד נשמה והוא לא יעבור דכי

אמר רחמנא לעבור על המצות משום

וחי בהם משום דיקרה בעיניו נשמה של

ישראל והכא גבי רולח כיון דסוף סוף

איכא איבוד נשמה למה יהא מותר

לעבור מי יודע שנפשו חביבה ליולרו

יותר מנפש חבירו הלכך דבר המקום

לא ניתן לדחות: מרי דוראי. אדון

עירי ונכרי הוה: מאי חזים דדמא

דידך סומק טפי. מי יודע שיהא דמך

חביב ונאהט ליולרך יותר מדם חבירך

רודף היה שהיה מתכוין ואפ"ה כתיב

דמם לא יהיה אפון שאין כאן חיוב

א) (לעיל מ.], ב) לקמן עט. מובות לג., ג) ועת"ש 'קמן עט. על הגליון), יבה ועי' חוס' כתובות ל: בד"ה רב אשין, ה) ולעיל נד. ושם נפמן], ו) [ע"ז מוז. ז) יותה פה. ע"ו כו: נד., ק) ברכות קח: פקחים נה. יומא פב., ט) [לעיל עג. ש"כן. י) ובכל המחומות כ) להעביר את ישראל מדתם לעבודת כוכבים. נקעת שמדן, ב וויקכח (מו דחיכת), מו וויקכח כבן, כ) בס"ח: ונרחה,

תורה אור השלם ו. וכי ינצו אנשים ונגפו אשָה הָרָה וִיצאוּ יִלְרִיהָ ולא יהיה אסון ענוש יענש כאשר ישית עליו בַּפְלְלִים: שמות כא כב 2. ואם אָסוֹן יִדְיֵיה וְנֶתַתָּה נפש תחת נפש:

שמות כא כג 3. ושְׁמַרְתָּם אָת הַשְּׁבָּת בי קרש הוא לכם מחלליה מות יומת כי ונכרתה הנפש ההוא מקרב עמיה:

שמת לא תַּתַן 4. וּמִזַּרְעָךְ לֹא תַתַּון לְהַעָבִיר לִמֹלֶךְ וְלֹא תחלל את שם אלהיף

5. ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אתִם הָאָדָם וְחִי בָּהֶם אנִי 6. ולא תחללו את שם קרשי ונקדשתי בתוך בני ישראל אני יי 1214

7. ואַהבת אַת ייַ אַלהיך בַּכָל לַבָּבֶךְ וּבַכָּל נַפְשׁךְ ובכל מאדה: דברים ו ה 8. וֹלְנָעֵרְ לֹא תִעֲשָׁה דְבר אַין לְנַעָרְ חֵטָא מָות כִּי כאשר יקום איש על רעהו ורצחו נפש כּן

גליון הש"ם במ' יעבור ואל יחרג חוין. ער סוטה י ע"ב חוס' ד"ה

הגהות הכ"ח (מ) גם' ותשלומין לדה נ"ב

עי׳ לעיל דף ט ע״ב ובב״ק לי נעיל ון ע מוס': לף כג ע"ל נמוס': (ב) תוס' ד"ה קסבר וכו' כדמפרש נפרק ארנע

הלכך אין כאן לומר וחי בהם ולא שימות בהם שלא התיר הכתוב אלא משום חביבות נפשם של ישראל להקב"ה וכאן שיש אבוד נפש חבירו לא ניתן דבר המלך לדחות שלוה על הרציחה: ואפילו מלום קלה יהרג ואל יעבור. שלא ירגילו העובדי כוכבים להמריך את הלבבות לכך: ערקתה

רותף אחריה שינילנה ממנו בנפשו של רודף, כדכמיב ואין מושיע לה, הא אם יש מושיע לריך להושעה ככל אשר יכול אפילו בהריגמו, אם אין יכול להציל באחד מאבריו יהרגנו ושם ובעריז יומא פב.). מה רוצח יהרג ואל יעברו עכשיו שיש כאן ישראל נהרג והמלוה בעילה, למה ייטב בעיני המקום לעבור על מלומו, למה ייטר בעק מבינ בליי ויות מדם מבירה נעשים ונפש אנודה פסחים שם) מי יאמר שנסשך חביבה לפני המקום יותר משל זה. דילמא ש בעשיו שיש אנודה ונפשים ונפש אנודה (פסחים שם).